

Cuprins

Prolog (Operația „Recuperarea“)	5
Actul 1. Elegii pentru ființe mici	17
Actul 2. Noul locatar	85
Actul 3. Rinocerul a murit. Trăiască rinocerii	141
Epilog (cu bibliografie selectivă)	203

Liliana COROBICA

Jonesco

Elegii pentru noul rinocer

POLIROM
2020

Găsim aici rădăcinile viitorului teatru abstract ionescian, antiideologic, dramă pură, antirealist-socială, antifilosofică, antiburgheză, un teatru liber, în fine, teatrul absurdului. Imediat ce a fost descoperită, piesa care urma să fie a patra carte individuală și personală a Dramaturgului a fost propusă și acceptată pentru publicare. Piesa a ajuns la redacția revistei *Secolul 20*, recomandăm să apară sub îngrijirea lui Petru Comarnescu, scriitor și traducător, în foarte bune relații cu oamenii din exil care ne interesează. Să se accentueze că a fost scrisă întâi în limba noastră. Dispunem să se poată apropia convingător de varianta franceză, să nu existe dubii că Ionescu n-ar fi devenit Marele Ionescu în România noastră.

Numai că originalul românesc ridică probleme, pe care traducerea nu le are și, prin urmare, nici nu le ridică. Revista *Secolul 20* a ajuns la colegii noștri de la Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor, care vin cu propuneri și observații în acest sens:

Dacă confruntăm originalul cu traducerea, imediat vom remarca faptul că cenzorii francezi au eliminat sintagma finală a piesei: „Să mă pupați în cur!”. Propunem fie eliminarea sintagmei prezente în original, fie de emis o dispoziție despre registrul de utilizare al acestui cuvânt des întâlnit în opera maestrului. Așa cum recent s-a dat drumul la dragoste, de analizat posibilitatea unei decizii de a da drumul la cur în literatura noastră. Fără o decizie specială de partid, fie eliminăm, fie înlocuim.

În loc de „Să mă pupați în cur!” – să apară „Să mă pupați pe obraz!”;

Vă rugăm, de asemenea, să aprobați ca în loc de expresia „cur de găină” să apară „puf de găină” (alte propuneri: „moț de găină”, „coadă de găină”); „Șefii de la cap se mput” – „Șefii de la cap se înțeleg”;

„Mai proști decât miniștrii sunt doar șefii miniștrilor” – „Mai drepți decât miniștrii sunt doar șefii miniștrilor”;

„Gândești cu curul, vorbești cu curul” – „Gândești posterior, vorbești ulterior”;

„Cur de oaie” apare de 43 de ori, la rând, de înlocuit cu „păr de oaie”, de 11 ori;

„Cur de strachină” – „fund de strachină”;

„Casă-căcasă” apare de 18 ori – de înlocuit cu „casă-căsuță” de 7 ori.

A urmat răspunsul nostru organelor DGPT:

În urma hotărârilor, prin prezentul proces-verbal am hotărât ca subsemnații Ionescu, Ionescu, Ionescu și Ionescu ad infinitum/la infirmitură,

Având în vedere că se urmărește rechemarea autorului în țară și că el și familia lui vorbesc și înțeleg bine limba română, în caz de îndreptare și îmbunătățire a operei, vom putea fi acuzabili de practicaarea cenzurii, prin urmare, departamentul nostru și Secția și Comitetul decid:

„Cur de oaie” de lăsat, dar nu de 43 de ori, ci de 13.

(Inițial a existat propunerea pentru 24 de ori, dar 1924 e o zi tragică în istoria poporului sovietic iubit, a murit Marele Lenin în acel an, deci să fie 23 sau 25; se aprobă 13.)

Și „cur de strachină“ de lăsat, că aproape nu se observă și e doar o dată.

„Cur de găină“: în primul rând, cum găina are coadă specifică, nu așa-zisul pardon cur, pardon de găină, se pierde sensul dacă el undeva a existat, „coadă de găină“ se pierde poezia, „moț de găină“ sună original poetic care tot trei litere are, aprobăm.

„Casă-căcasă“ să rămână de 18 ori. Să se știe că cacapitaliștii locuiesc în cacase.

„Să mă pupați în cur!“ să nu fie înlocuit cu „Să mă pupați pe obraz!“, ci să dispară de tot, la fel ca-n originalul francez. Ce, ei au cenzori, iar noi n-avem?

Celelalte expresii, de eliminat.

Dispoziție generală

Să dăm sau să nu dăm drumul la cur în literatura noastră națională, așa cum s-a dat drumul la dragoste, aceasta-i întrebarea!

În urma hotărârilor, prin prezentul proces-verbal, am hotărât ca doar scriitorii membri de partid să folosească aceste trei litere cu conținut în esență nu îndestulător de politicos, dar îndestulător de expresiv, însă cu o perioadă de tranziție, în care să

fie folosite variantele c puncte-puncte, c punct r, apoi cur o dată la 65 de pagini (suntem în anul 1965), la anul – o dată la 66 de pagini și tot așa, într-o armonioasă evoluție cronologică. Atenție și la context, dacă e cur capitalist, se poate mai lejer și mai abundent, dacă e al nostru, al poporului nostru muncitor, de la caz la caz, cu acribie.

Notă despre antipiesa *Lecția*

Ionescu nr. 1: Nu este antiromânească.

Nr. 7: În țările cu regim burghez și imperialist, sistemul educativ lasă de dorit. Dacă în *Cântărețul cheal* limbajul se degradează și dispare, în *Lecția* limbajul e ucigaș, produce dureri de dinți și ucide elevele inocente și studioase. Coșmar capitalist! La ei până și filologia e ucigașă. Capodoperă propusă a fi inclusă în ediția „Biblioteca pentru toți” din 1968, cât și în ediția mai restrânsă, din 1970.

Toți Ioneștii propun publicarea piesei.

Semnat de toți șefii: De acord.

Notă despre *Scaunele*

Ionescu nr. 1: Educativă, recomandabilă, nu e anticomunistă.

Ionescu nr. 2: Piesa relevă îmbătrânirea îngrijorătoare a populației. Cum arată universul, cel capitalist, până una-alta, când în viață au mai rămas

doi bieți nonagenari, un moșneag cu baba lui, care vorbesc unor scaune reale, pe care stau niște oameni imaginari? Iar în jur e apă, nivelul căreia tot crește în urma încălzirii globale. Semnal serios de alarmă, cred că putem lua măsuri înaintea tuturor, ca demografia noastră socialistă să nu aibă de suferit. Că baba ceea regretă că nu are copii, că vorbește la bătrânețe doar unor scaune goale. Femeile, tovarăși, sunt femei ca să nască. Nu degeaba vom emite noi decrete în acest sens, iată unde ajungi dacă te lași dus de ideile lor... Ca să nu ajungem la situația capitalistă, vom propune adoptarea unui decret special care va asigura creșterea populației noastre comuniste. E bine deci să cunoaștem și alte realități, tovarăși.

Ionescu ad infinitum: *Scaunele*, una dintre capodoperele teatrului contemporan, este o extraordinară poveste a unui cuplu de bătrâni care așteaptă un orator, invitat de ei pentru a transmite publicului experiența și înțelepciunea lor acumulate o viață întreagă. La final, bieții bătrâni, când conștientizează viața lor mediocră, se sinucid după ce un orator ce apare în cele din urmă se dovedește a fi, hélas, mut. Cu imagini puține, jocul actorilor reușește să exprime absența, regretele, remușcările pe care le simțim la bătrânețe...

Un Ionescu oarecare: Taci, băi tovarășu' Adin Finitov, cu hailasu' tău! Scaunele goale îl așteaptă pe cel mai minunat orator din lume, care spune doar adevărul, care luptă pentru binele întregii omeniri

cosmice, care are vocea cea mai oratorică din lume și pe care îl iubesc toți românii. Îl așteptăm! Știm cine e! În piesă nu se precizează, dar noi ne-am dat seama. Autorul nu a putut spune direct, de teama putrefacțiilor burghezi, dar știm noi ce minunat unic tovarăș a avut în vedere. Piesa să se joace!

Tov. Ionescu nr. 27, care apare în pagină în ultima clipă, alergând, răsufând din greu: Piesa s-a jucat. Tovii din sală s-au ridicat de pe scaune toți și au aplaudat frumos, furtunos, apoi au scandat într-un sublim cor unanim: Trăiască Nicolae Ceaușescu, conducătorul nostru iubit. Oratorul nostru iubit. Oratorul și Poporul! Ceaușescu și poporul, căci el este Oratorul. Iarba când va înverzi, Moșul și Baba vor întineri. Pe scenă s-au aprins mii de becuri și becușoare și a apărut orașul luminos din altă piesă, dar nu-i nimic, a fost o foarte minunată greșeală a decorurilor. Bătrânul și Bătrâna sunt tineri, de fapt, și se iubesc. Sunt de fapt dacia din povești, Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana. Nu există oameni bătrâni la noi. Nu se sinucide nimeni la noi. Zâmbesc, tineri și zglobii, floricele pe câmpii. Frumoși ca lumea în care trăim și de bine înflorim. Aluzie la scena cu ciuperci înflorite, la care ne vom referi la momentul împotmolit. Piesa totală, tovarăși, mai mult decât totală, totalitară de-a dreptul!

Corul Comunist, care e tot din tovarăși Ionești, doar că până acum a tăcut: